

Pan
Adam Wasiak
Dyrektor Generalny Lasów Państwowych
Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych
ul. Grójecka 127
02-124 Warszawa

Dotyczy: wniosku o zmianę warunków technicznych stosowanych w obrocie surowcem drzewnym oraz zmianę zasad realizacji i rozliczania umów sprzedaży drewna

Szanowny Panie Dyrektorze,

w imieniu Stowarzyszenia Producentów Płyt Drewnopochodnych w Polsce zwracamy się z wnioskiem o zmianę wybranych postanowień warunków technicznych stosowanych w obrocie surowcem drzewnym w PGL LP oraz o korektę zasad realizacji i rozliczania umów sprzedaży drewna. Wniosek dotyczy przede wszystkim zasad pomiaru i rozliczania drewna stosowego, dokumentowania rozbieżności ilościowych, aktualizacji przeliczników oraz sposobu rozliczania wykonania umów.

Drewno jest podstawowym surowcem wykorzystywanym w produkcji płyt drewnopochodnych. Stabilna i przewidywalna dostępność surowca, jednoznaczne zasady jego pomiaru oraz racjonalne mechanizmy umowne warunkują ciągłość pracy zakładów, poziom wykorzystania mocy produkcyjnych, koszty logistyki i konkurencyjność krajowego przemysłu drzewnego. Z tego względu rozwiązania regulujące obrót surowcem powinny być przejrzyste, możliwe do jednolitego stosowania w całej strukturze Lasów Państwowych oraz oparte na aktualnych danych technicznych i pomiarowych.

Stowarzyszenie nie kwestionuje potrzeby aktualizacji warunków technicznych. Uważamy jednak, że aktualizacja powinna usuwać rozbieżności interpretacyjne, a nie tworzyć dodatkowe ryzyka rozliczeniowe, podatkowe i logistyczne po stronie odbiorców oraz jednostek Lasów Państwowych. Poniżej przedstawiamy postulaty, których uwzględnienie pozwoli ograniczyć spory, uprościć obsługę umów i zwiększyć transparentność zasad sprzedaży drewna na rok 2027, a w zakresie możliwym także w drugiej połowie 2026 r.

Wnioski zasadnicze Stowarzyszenia

- doprecyzowanie zapisów dotyczących pomiaru drewna na pojazdach wywozowych tak, aby tolerancja -2% / +2% nie była interpretowana jako automatyczna akceptacja różnic ilościowych;
- przywrócenie 5% redukcji wysokości stosu albo równoległe przeprowadzenie wspólnych testów i aktualizację przeliczników dla drewna stosowego, w szczególności S2A i S2B;
- doprecyzowanie wybranych zasad klasyfikacji jakościowej oraz transparentne przedstawienie podstaw zmian potrąceń na korę i parytetów cenowych;
- przywrócenie rozliczania wykonania umów na poziomie RDLP oraz wdrożenie możliwości wykonywania zamian miejsc odbioru surowca w celu optymalizacji odległości wywozowych.

I. Zmiana warunków technicznych

1. Pomiar drewna mierzonego w stosach i tolerancja -2% / +2%

Aktualne brzmienie zapisów dotyczących pomiaru drewna mierzonego w stosach przewiduje, że jeżeli wynik pomiaru kontrolnego **na pojeździe wywozowym** wykaże różnicę w zakresie od -2% do +2% ilości wskazanej w dokumencie rozchodowym [m³], ilość określoną dla danego ładunku uznaje się za prawidłową. W ocenie Stowarzyszenia zapis ten wymaga zmiany, ponieważ może prowadzić do uznawania za prawidłową ilości wskazanej w dokumencie rozchodowym mimo faktycznie stwierdzonej różnicy pomiędzy dokumentem a wynikiem pomiaru kontrolnego.

Tolerancja pomiarowa może pełnić funkcję techniczną, związaną z oceną dokładności metody pomiaru. Nie powinna natomiast działać jako mechanizm automatycznego pomijania różnic ilościowych w dokumentacji będącej podstawą rozliczeń. W praktyce zapis bywa interpretowany jako dopuszczalna różnica łącznie do 4%, co nie odpowiada potrzebie rzetelnego ustalenia ilości sprzedanego i odebranego surowca.

Szczególne znaczenie ma to przy dostawach realizowanych przez zewnętrznych przewoźników. Podczas przyjęcia drewna w zakładach kontrolowana jest jego ilość na każdym pojeździe, a rozbieżność pomiędzy kwitem wywozowym a pomiarem w zakładzie jest podstawą weryfikacji prawidłowości wykonania transportu. Automatyczne uznawanie różnic w granicach tolerancji osłabia ten mechanizm, utrudnia dochodzenie odpowiedzialności od przewoźnika i może rodzić wątpliwości księgowe oraz podatkowe, w szczególności gdy ilość potwierdzona przy odbiorze jest niższa niż ilość wykazana w dokumentach sprzedaży.

Problem jest jeszcze bardziej złożony przy dostawach kolejowych, gdzie jedna dostawa obejmuje większą partię surowca, kilka wagonów oraz kilka dokumentów rozchodowych. Brak jednolitej procedury dokumentowania różnic utrudnia przypisanie rozbieżności do konkretnej partii drewna, komplikuje proces reklamacyjny oraz może powodować niespójność pomiędzy dokumentacją wydania, dokumentacją odbioru i faktycznym stanem surowca przyjętego do zakładu.

Należy rozważyć stosowanie określenia „pomiar kontrolny” w przypadku obmiarów ładunku drewna na pojazdach wywozowych. W rzeczywistości jest to przypadkach rozchodu drewna na kwity wywozowe podstawowy i najważniejszy sposób dokonywania obmiarów ładunku.

Przeprowadzone w naszych zakładach doświadczenia wskazują, że wynik pomiaru ładunku drewna na pojeździe wywozowym jest zawyżony w stosunku do obmiaru na gruncie o ok. 1,5 – 2%. Wskazuje to na zasadność ilości wprowadzenia współczynników redukcyjnych przy obmiarze drewna na pojazdach a nie tolerancji „in minus”.

2. Pomiar drewna na gruncie i stosowanie metod fotooptycznych

W przypadku pomiaru drewna stosowego na gruncie, w stosach, zasadne jest stosowanie fotooptycznych metod pomiaru z wykorzystaniem aktualnie najdokładniejszych dostępnych technologii, w szczególności technologii LiDAR. Metody te pozwalają ograniczać odchyłki pomiarowe i tworzyć dokumentację, która może być weryfikowana przez obie strony.

Postulujemy, aby pomiar przeprowadzony według metodologii uzgodnionej przez Lasy Państwowe i odbiorców przemysłowych był wiążący i stanowił podstawę wzajemnych rozliczeń. Wymaga to określenia minimalnych parametrów pomiaru, zasad archiwizacji dokumentacji, dopuszczalnych urządzeń oraz trybu postępowania w przypadku rozbieżności.

3. Powrót do stosowania 5% redukcji wysokości stosu albo pilna aktualizacja przeliczników

Stowarzyszenie postuluje przywrócenie 5% redukcji wysokości stosu. Redukcja ta miała istotne znaczenie zwłaszcza przy odbiorze stosów za pośrednictwem protokołu przekazania, gdy odbierane są stosy pozyskane wcześniej, a ich wysokość w chwili przejmowania przez odbiorcę może być niższa niż w momencie pomiaru przez pracownika służby leśnej. Mechanizm ten przez lata kompensował naturalne nieregularności ułożenia drewna, przesychanie surowca oraz praktyczne różnice pomiędzy pomiarem przy przygotowaniu stosu i pomiarem przy odbiorze.

Zniesienie redukcji wysokości stosu przy pozostawieniu dotychczasowych przeliczników może prowadzić do niedoborów na gruncie, zwłaszcza w sortymentach S3A, M1 i S2, gdy drewno z gorzej ułożonych stosów zostanie rzetelnie załadowane na pojazdy wywozowe. Skutkiem może być rozliczanie ilości drewna mniejszej niż zakontraktowana i zapłacona, co powoduje ryzyka organizacyjne, księgowe i podatkowe.

Współczynniki zamienne metrów przestrzennych w korze na metry sześciennie bez kory nie były w naszej ocenie weryfikowane adekwatnie do obecnych technologii pozyskania, sortymentów i sposobów układania drewna. Przykładowo dla drewna S2A sosna stosowany przez PGL LP przelicznik wynosi 0,62, natomiast wynik testów fotooptycznych

przeprowadzonych w 2025 r. metodą Logstack LiDAR wyniósł 0,56, a doświadczenia zakładów wskazują najczęściej przedział 0,55-0,58. Różnica ta, przy przemysłowej skali zakupów, ma wymierne znaczenie ilościowe i finansowe.

Jeżeli powrót do 5% redukcji wysokości stosu nie zostanie przyjęty jako rozwiązanie docelowe, wnosimy o przeprowadzenie wspólnych testów porównawczych z udziałem przedstawicieli Lasów Państwowych oraz odbiorców przemysłowych. Testy powinny objąć reprezentatywne sortymenty, gatunki, długości, regiony pochodzenia i różne warunki składowania. Ich celem powinno być ustalenie aktualnych, obiektywnych przeliczników, zwłaszcza dla S2A i S2B, opartych na rzeczywistych wynikach pomiarów, a nie wyłącznie na historycznych tablicach.

4. Klasyfikacja jakościowa, potrącenia i transparentność danych

Wnosimy również o ponowną analizę zmian w zakresie klasyfikacji jakościowej. Brak zapisu „D klasa za zgodą odbiorcy” może prowadzić do sporów pomiędzy odbiorcami a nadleśnictwami, natomiast dopuszczenie sinizny bocznej w drewnie jakościowym klas A i B budzi poważne zastrzeżenia rynkowe oraz wymaga jednoznacznego opisanie kryteriów oceny.

Zmiany dotyczące potrąceń na korę powinny być poparte udostępnionymi odbiorcom wynikami badań i opisem przyjętej metodyki. Zasadne jest również przeprowadzenie analizy parytetów cenowych dla poszczególnych klas jakości i grubości, począwszy od WC01, tak aby zmiany techniczne nie powodowały nieuzasadnionego przesunięcia ryzyk ekonomicznych na odbiorców surowca.

II. Zmiany w zasadach realizacji i rozliczania umów

5. Powrót do rozliczania wykonania umów na poziomie RDLP

Istotnym problemem stał się sposób rozliczania wykonania umów dotyczących zakupu surowca drzewnego na poziomie poszczególnych nadleśnictw. Do końca ubiegłego roku umowy zawierane na poziomie centralnym oraz regionalnym były rozliczane zbiorczo na poziomie RDLP. W umowach na 2026 r. wprowadzono natomiast zasadę rozliczania umów na poziomie każdego nadleśnictwa.

Nowa metodologia powoduje znaczące utrudnienia i dodatkowe obciążenia administracyjne zarówno dla jednostek Lasów Państwowych jak i dla odbiorców drewna. Każda masa zakontraktowanego drewna przypisana do danego nadleśnictwa musi być prowadzona i rozliczana odrębnie, choć w praktyce masy te są często niewielkie wobec całkowitej ilości drewna kupowanej przez odbiorcę i jednocześnie zróżnicowane asortymentowo. Przy braku określonego sortymentu konieczne jest uruchamianie procedur zamiany w ramach danej jednostki albo pomiędzy jednostkami, co generuje dodatkowy obieg uzgodnień i dokumentów.

Dla zobrazowania skali problemu wskazujemy, że wiele firm będących członkami Stowarzyszenia regularnie kupują drewno łącznie w ponad 100 jednostkach Lasów Państwowych. Przy takiej strukturze zakupów obsługa logistyczna surowca z rozliczaniem wykonania umowy oddzielnie dla każdego nadleśnictwa jest niezwykle czasochłonna i organizacyjnie trudna.

Rozliczanie wykonania umów na poziomie każdego nadleśnictwa powoduje nadmierne rozdrobnienie oceny realizacji kontraktu. Może dojść do sytuacji, w której łączny wolumen zakontraktowany przez odbiorcę zostaje wykonany na poziomie regionalnym, lecz formalnie powstają odchylenia w poszczególnych nadleśnictwach. Problem dotyczy również Lasów Państwowych, ponieważ większa liczba rozliczeń częściowych zwiększa liczbę korekt, zamian, porozumień i wyjaśnień. Szczególne trudności mogą pojawić się przy końcowym rozliczaniu wykonania umów w ramach tolerancji +5% / -10% dla każdego nadleśnictwa.

W gestii Wydziałów Gospodarki Drewnem Regionalnych Dyrekcji leży koordynacja odbiorów drewna z poszczególnych nadleśnictw. Ponadto można rozważyć inne mechanizmy zapewniające w miarę równomierną realizację odbiorów drewna z nadleśnictw, które byłyby mniej uciążliwe dla wszystkich stron realizujących umowy.

Stowarzyszenie stoi na stanowisku, że należy przywrócić dotychczasową praktykę rozliczania wykonania umów na poziomie RDLP. Rozwiązanie to usprawni realizację umów, ograniczy liczbę potencjalnych sporów, zmniejszy nakład pracy po stronie przedsiębiorstw i jednostek Lasów Państwowych oraz pozwoli racjonalniej zarządzać logistyką surowca. Wnosimy, aby powrót do poprzednich zasad nastąpił możliwie szybko, tak aby mógł zostać zastosowany przy realizacji umów na drugie półrocze 2026 r. oraz jako zasada dla sprzedaży na 2027 r.

6. Moduł Zmian jako narzędzie porządkowania logistyki

Wnosimy o rozważenie możliwości wdrożenia modułu zamian funkcjonującego po zakończeniu procedur sprzedaży drewna w ramach PLD oraz E-SYSTEM. Celem rozwiązania byłoby usprawnienie procesów logistycznych, optymalizacja kosztów transportu oraz ograniczenie emisji dwutlenku węgla poprzez umożliwienie uzgodnionej zamiany miejsc odbioru surowca pomiędzy zainteresowanymi podmiotami.

Jego funkcją powinno być wyłącznie umożliwienie, za zgodą zainteresowanych stron i przy akceptacji Lasów Państwowych, zamiany miejsc odbioru surowca w ramach tego samego sortymentu, grupy handlowo-gatunkowej oraz porównywalnych parametrów jakościowych.

III. Wniosek końcowy

Mając na uwadze znaczenie wskazanych zagadnień dla stabilności dostaw surowca do krajowego przemysłu płyt drewnopochodnych, zwracamy się z prośbą o uwzględnienie przedstawionych postulatów w pracach nad zasadami sprzedaży drewna na rok 2027 oraz w możliwych korektach zasad obowiązujących w 2026 r.

Jednocześnie wnosimy o zorganizowanie spotkania roboczego z udziałem przedstawicieli Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, właściwych komórek odpowiedzialnych za warunki techniczne, sprzedaż i systemy informatyczne oraz ekspertów naszego Stowarzyszenia. Celem spotkania byłoby omówienie proponowanych zmian, w szczególności zasad pomiaru drewna stosowego, weryfikacji przeliczników, wzoru protokołu rozbieżności, zasad rozliczania wykonania umów na poziomie RDLP oraz koncepcji Centralnego Modułu Zmian.

Deklarujemy gotowość udziału w pracach nad szczegółowymi rozwiązaniami oraz przekazania dodatkowych danych i przykładów z praktyki odbioru surowca przez zakłady członkowskie. W przypadku pytań pozostajemy do Państwa dyspozycji.

Z wyrazami szacunku,

dr inż. Jędrzej Kasprzak
Prezydent

Stowarzyszenia Producentów Płyt Drewnopochodnych w Polsce